

Két kérdés

VISSZHANG - LX. évfolyam, 19. szám, 2016. május 13.

György Péter írásának alcíme – *A Múzeumi Negyed: egy lehetséges válasz (A múzeumi rendszer szétesése, ÉS, 2016/18., máj. 6.)*. Költői a kérdés: és a másik lehetséges válasz vagy válaszok? Történt-e bármilyen érdemi kutakodás, hogy a cikkben felfestett gyönyörű idea másként vagy máshol valósulhasson meg? Mert az idea optimista álm, az épület pedig a valóság maga.

György Péter mondandóját szétfeszíti az érzellemmel teli komoly tudás és szakértelem – a filozófus hite a közművelődés és az elit múzeumok egymásra találásáról –, hit az *„állandó kiállítások és azok architekturális kontextusa közti összefüggések megteremtésének soha nem volt lehetőségében”*.

A töprengésnek két iránya van: mi volna, ha nem *itt* a Ligetben? A másik: mi lenne, ha nem *így* a Ligetben?

Az egyikről: az eléggé nyilvánvaló, hogy a kiállítások és az architektúra közti vágyott direkt összefüggés nem csak a Ligetben teremthető meg. A vágyott „múzeumi sűrűség” – a ligetben létrehozható mértékben – valóban alig tudna máshol megvalósulni, ámde a városi beékelődés más módon kárpótolja mind a múzeumi funkciót, mind a látogatót, aki valószínűleg nem képes egyszerre keresztülvergődni a múzeumok sűrűjén. Amúgy is féltő, hogy a szoros topográfiai szomszédság nem feltétele az új múzeumpedagógia megszületésének. Ez olyan elképzelés, ami több módon megvalósulhat, csak esetleg színesebben, több lehetőséget rejtve.

És még egy: a múzeum, kiállítás technológiája nem hasonlítható a laboratóriuméhoz, gyáréhoz vagy akár egy kórházéhoz. A forgatókönyvnek több fajtája is lehet. Ez azt is jelentheti, hogy egy muzeológus és építész pillanatnyi felfogása alapján felépült ház később lehet, hogy akadálya lesz egy további elképzelésnek (lásd a funkcionalizmus kudarcát). Tudjuk jól, hogy a régi épületek újra belakása sokszor olyan lehetőségeket is kínál, amelyek új építésű ház esetén elképzelhetetlenek, ami nem csak anyagi, hanem szellemi értelemben is igaz. Ugyanez vonatkozik a régi városszerkezetbe beépült új épületekre is.

A befogadás pszichológiája (lásd múzeumlátogató) semmiképpen sem hasonlítható egy objektíven leírható folyamathoz, ezért a térstruktúra (külső – belső) sem kell, hogy a funkció által túlhatározott legyen.

Budapest belső városszövetébe (figyelembe véve a meglévő múzeumokat) be lehetne egy majdnem gyalogszerrel bejárható hálózatot csempészni, ami ugyan kevésbé didaktikus, de érdekesebb és életszerűbb volna (például ha a téli hónapokra gondolunk, mindenképpen). Csak a példa a múzeumok sorára: Közlekedési, Múcsarnok, Szépművészeti, Kelet-Ázsiai, Liszt Ferenc, Evangélikus, Építészeti (FUGA), Petőfi, Nemzeti, Iparművészeti, Néprajzi (Kilián Laktanya) – kb. 4 kilométer. A Millenáris Park és a Nyugati pályaudvar melletti terület újabb befogadó tér lehetne.

Ennek az volna a jelentős hozadéka, hogy nem kellene rombolni ahhoz, hogy építsünk. A liget beépítése ugyanis rombolás. Lerombolása egy olyan lehetőségnek, amely a liget (mint védendő, városi műemléki érték) újrászületését jelenthetné. Az újjászületésnél természetesen hozzáértő bábák kellene, hogy segítkezzenek. A liget az Andrassy út, Hősök tere szomszédságában több mint száz éve ikonikus helye a városnak, és mint ilyen, éppen úgy védendő, mint például a Hősök tere.

A töprengés másik iránya: ha mégis faktumként kezelendő a múzeumok ligetbe települése, a kérdés, hogy miért így. Miért vannak szanaszét szórva a különböző múzeumok egymástól, mi a rend, ami a helyüket meghatározza? Mi a viszonyuk az újrāépült építményekkel, amelyeknek a létjogosultsága szintén kérdés. Mert ha a Szecessziós Színház és a Közlekedési Múzeum visszaépül „korhú módon”, akkor a liget miért

nem? És ha a szocializmusban botor módon felépített Petőfi Csarnok helyén galériát építünk, akkor mit keres itt a Szecessziós Színház? És a stilisztikai, arculati kérdéseket még nem is érintettük. Nevezetesen, hogy a világhírű japán építészek a világon már több ízben kipróbált stílusának helye van-e a Városligetben. Mert ennek a helynek azért van egy erős üzenete, ami elkerülte az építészek figyelmét (és talán a zsűriét is).

Mert ha a múzeumpedagógia a sűrűségben látja a megvalósulás zálogát, akkor miért nem azok a megoldások kaptak szabad utat, amelyek a liget szabadon hagyásával, megóvásával operáltak, és a múzeumsűrűséget (föld alatt vagy föld felett) egy új renddel meg tudták teremteni.

Valóban „*nem ér velünk véget a világ*” (idézet a cikkből), ezért született ez az írás.

(A szerző építész)